

ضرورت بازتعریف برنامه ترویج و توسعه ظرفیت‌های جوانان روستایی و عشایری (با تأکید بر ایجاد کانون‌های توسعه ظرفیت‌های جوانان روستایی و عشایری)

جواد قاسمی^۱ و اسماعیل کرمی دهکردی^۲

۱- استادیار مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران (Ja.ghasemi@areco.ac.ir)
۲- دانشیار گروه ترویج، ارتباطات و توسعه روستایی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

چکیده

مقایسه نسبت جمعیت شهری به روستایی سرشماری ۱۳۳۵ و ۱۳۹۵ نشان دهنده کاهش نسبت جمعیت روستایی به زیر ۲۶ درصد است، از سویی، نسبت جمعیت جوان روستا نیز روز به روز کاهش می‌یابد. در این بین، بخش عمده‌ای از مشکلات جامعه روستایی و بخش کشاورزی ایران به سبب خروج جوانان و بالا بودن میانگین سنی این بخش است. با این وجود، اگرچه در گذشته برنامه‌هایی در زمینه ظرفیت‌سازی جوانان روستایی مانند باشگاه‌های جوانان روستایی وجود داشت، اما با گذشت زمان به دست فراموشی سپرده شد. در دهه اخیر، نظام ترویج کشاورزی ایران برنامه مدون و مشخصی در خصوص توسعه ظرفیت‌های جوانان روستایی و عشایری به‌عنوان یک گروه مخاطب دارای ویژگی‌های خاص و پویا دنبال نکرده است. لذا خالی شدن روستاها از قشر مولد دارای انگیزه، دانش و مهارت لازم، زنگ خطر جدی برای آینده بخش کشاورزی و پایداری روستاهای کشور به‌شمار می‌رود. در حقیقت، موفقیت سیاست‌های توسعه روستایی کشور در گرو جذب و حفظ جوانان روستایی در روستا و اشتغال به کشاورزی است. در کشورهای مختلف دنیا و ایران (در گذشته) برنامه‌های ترویج و آموزش جوانان روستایی و کشاورزان آینده در قالب دو رویکرد ارائه شده‌اند: الف) آموزش رسمی کشاورزی از طریق مدارس متوسطه یا دانشگاه‌ها یا در قالب برنامه کشاورزان آینده که به‌صورت رسمی و بلندمدت چندساله برای تربیت دانش‌آموزان و دانشجویان کشاورزی اجرا می‌گردند و ب) برنامه ترویج و توسعه ظرفیت‌های جوانان روستایی که از طریق نهاد و خدمات ترویج کشاورزی به جامعه روستایی ارائه می‌شود. در مقاله حاضر، با رویکرد مروری، ابعاد و ارکان برنامه ترویج و توسعه ظرفیت‌های جوانان روستایی و عشایری و ضرورت بازتعریف آن در قالب کانون‌های توسعه ظرفیت‌های جوانان روستایی و عشایری به‌عنوان یک ضرورت با توجه به شرایط فعلی کشور تشریح می‌شود.

واژه‌های کلیدی: ترویج کشاورزی، جوانان روستایی و عشایری، توسعه ظرفیت‌ها